

Revidering av anvisningen om hörande vid författningsberedning: bedömningspromemoria om anvisningarna om remisstiden för de remissförfaranden som ordnas om lagförslag

Sammandrag

Arbetsgruppen föreslår att de nuvarande anvisningarna om remisstiden (minst 6–8 veckor) för remissförfaranden som ordnas med anledning av utkast till regeringsproposition förblir oförändrade. Anvisningarna ska dessutom ge en konkretare beskrivning av förutsättningarna för undantag från huvudregeln, vilket ger ministerierna ett bättre stöd i situationer där man bedömer möjligheten att ha en kortare remisstid.

Enligt arbetsgruppens bedömning har den tekniska utvecklingen och de effektivare kommunikationsmöjligheterna, andra förändringar i verksamhetsmiljön och utvecklingen av lagberedningsprocessen inte förändrat lämnandet av utlåtanden så väsentligt efter 2010 att ändringarna motiverar en betydande förkortning av remisstiderna. Fördelarna med utvecklingen har framförallt varit att det har blivit lättare att följa projekten, nå en större grupp av remissinstanser och att bedömningen av remissvaren har blivit snabbare. Däremot har de frågor som är av central betydelse med tanke på den tid som krävs för att avge ett utlåtande, till exempel att sätta sig in i frågan och formulera en ståndpunkt, inte blivit lättare utan snarare svårare.

Enligt grundlagen är ministerierna skyldiga att främja tillgodoseendet av människors rätt att delta och säkerställa att riksdagens rätt att få information tillgodoses. De lagberedningsanvisningar som gäller tjänstemannaberedning ska vara förenliga med grundlagen och trygga de rättigheter som föreskrivs i grundlagen. I sista hand är det justitiekanslern som bedömer från fall till fall om remisstidens längd uppfyller kraven i grundlagen och i annan lagstiftning, oberoende av vilken minimimid statsrådet har föreskrivit. Justitiekanslern har i sina avgöranden ansett till exempel att tillräckligheten i en remisstid på fyra veckor är ett grännsfall. Arbetsgruppen anser det inte motiverat att utfärda anvisningar om en allmän minimiremistid, vars laglighet kan vara oklar från fall till fall.

I många lagberedningsprojekt utgör remissförfarandet endast en kort del av projektets totala längd. I allmänhet blir inte processen snabbare med en kortare remisstid, men en kortare remisstid kan försämra kvalitén på utlåtandena och därigenom lagberedningen, tillgodoseendet av rätten att delta på lika villkor och demokratin, förtroendet för beredningen och verkställandet av bestämmelserna. Det påverkar ofta i betydande grad såväl responsen om propositionens informationsunderlag och konsekvensbedömningen som förslagen till bestämmelse och motiveringarna till enskilda bestämmelser. Utan tillräcklig remissbehandling kan fel, risker och konsekvenser som eventuellt hänför sig till propositionen upptäckas först i riksdagen eller i samband med att lagen verkställs, vilket kan leda till betydande problem eller dröjsmål.

Inte heller de nuvarande anvisningarna har utgjort ett hinder för att bereda brådskande projekt och avvika från den normala remisstiden av grundad anledning. De grunder för undantag som arbetsgruppen har preciserat omfattar dessutom situationer där det kan finnas grundad och godtagbar anledning att förkorta remisstiden. Det är däremot mycket möjligt att en förkortning av den rekommenderade remisstiden leder till en kortare praxis än den nuvarande och eventuellt kortare huvudregeln också i andra än nödvändiga situationer. Remisstiderna i Finland och i jämförelseländerna har i praktiken i genomsnitt blivit något kortare än den föreskrivna minimiremistiden, oberoende av hur lång den föreskrivna minimimid är.

Om det anses nödvändigt att förkorta den rekommenderade remisstiden, anser arbetsgruppen att en måttlig förkortning med en vecka är det mest motiverade alternativet. Ju kortare remisstiderna blir i praktiken, desto viktigare är det att effektivisera och förenhetliga de åtgärder som det ministerium som framställer begäran om utlåtande vidtar för att i någon mån underlätta och påskynda lämnandet av

utlåtande. Sådana åtgärder ökar till exempel projektkommunikationen och intressegruppernas delaktighet i de tidigare faserna av beredningen. Likaså bör man bedöma behovet att säkerställa en omsorgsfull projektspecifik bedömning av remisstidens tillräcklighet, till exempel genom att närmare definiera hur man beslutar om avvikelser från den normala remisstiden. Samma mål kunde främjas av en ministeriespecifik uppföljning av hur länge de faktiska remisstiderna är och av de framförda grunderna för undantag.

Arbetsgruppen lyfter i sina övriga förslag fram metoder för att utveckla de elektroniska verktyg som stöder hörandet, såsom projektportalen och utlåtandetjänsten, och för att göra användningen av dem mera enhetlig. Arbetsgruppen betonar också att trycket på att förkorta remisstiderna kan minskas genom att påskynda andra sluskskedena av lagberedningen, till exempel genom att reservera tillräckliga resurser för lagberedning, översättning och laggranskning, genom att genomföra de olika faserna av den fortsatta beredningen delvis samtidigt samt genom att sträva efter att undvika en säsongsviss anhopning av propositioner.